

JELENTÉS

AZ ORSZ. SZÉCHÉNYI-KÖNYVTÁR 1921. ÉVI ÁLLAPOTÁRÓL.

Az 1921-ik esztendő Könyvtárunk történetében nem tartozik a kiemelkedőbbek közé. A rendszeres munka feltételei a megelőző évhez viszonyítva valamelyest megjavultak. Ez mindenek fölött Gazdasági Hivatalunk buzgalmának köszönhető, amely lehetővé tette, hogy tisztviselőink a fűtő idő alatt is megint rendes munkahelyükön végezhatték teendőiket. A folyó munkát így nagyobb zökkenő nélkül el is láttuk, s azonfölül — habár a régóta szükségessé vált általános revízió anyagi okokból ismét elhalasztódott — még egy és más különleges feladatot is megoldhattunk, pl. kéziratosztályunk anyagának felülvizsgálását.

Olvasótermünk is télen-nyáron nyitva állt az érdeklődőknek, látogatták is sűrűn, s ez évben felújult az a régi szokás is, hogy iskolák és egyesületek testületileg tekintették meg Könyvtárunkat; minden esetben gondoskodtunk szakszerű kalauzolásukról.

Az anyaggyűjtés terén sokkal sivárabb eredményeket mutat föl ez az esztendő. Pénzforrásaink — magánosok és egyes intézmények áldozatra kész támogatásával is — igen szűkösnek bizonyultak. Külföldi anyagunk kiegészítéséről úgyszólván teljesen lemondtunk (ennek következtében kivált háborús gyűjteményünk nem egy sorozata maradt félben-szerben), de még a hazánkat megszállva tartó szomszéd népek egyre emelkedő valutája is nagyon bénítóan hatott arra a törekvésünkre, hogy a történelmi Magyarország egész szellemi termésének gyűjtői lehessünk Trianon után és ellenére is. E részben is inkább egyes barátaink hazafias buzgósága szerezte meg számunkra azt, amire a magunk anyagi képességéből nem telt volna.

Az elmúlt évben megindított Nemzeti Bibliográfia munkálatai serényen folytatódtak, valamint az ugyancsak második évben működő házi könyvkötészetünk is kibővítette munkája kereteit; az anyagbeszerzés költséges és nehéz volta itt is hátráltatóan hatott, mindazonáltal a műhely életrevalósága fennállásának rövid ideje alatt is nyilvánvalóvá lett.

Az 1920-ban átvett TODORESZKU-HORVÁTH könyvtár szakszerű felállítása közel jutott a befejezéshez. Az alapító özvegye — amiként az elmúlt esztendőben — 10.000 koronás adománnyal járult hozzá a becses gyűjtemény további gyarapításához.

Könyvtárunk folyóirata, a *Magyar Könyvszemle* 1921 folyamán összevont füzetet adott, amely a megelőző év szemléjét is tartalmazza és ismét teret nyújt nagyobb terjedelmű könyvészeti dolgozatoknak is. Kipróbált jeles szerkesztője, dr. GULYÁS Pál ez évben nyert öt évre szóló újabb miniszteri megbízást a folyóirat vezetésére.

A könyvkivitel szabályozó miniszteri rendelet végrehajtásában tisztviselőink ebben az esztendőben is résztvettek az előirt szakértői szemlék megejtésével.

Személyi változások terén két előléptetésről számolhatunk be. Egy fokozatos múzeumi állásbetöltés során Könyvtárunk két tisztviselője részesült miniszteri kinevezésben: dr. PÁNYI Vukoszava múzeumi őrré, dr. BORZSÁK István pedig segédőrré lépett elő. A miniszteri rendelkezés — minthogy bevált munkaerőket jutalmazott meg — általános örömet és megnyugvást keltett.

A hozzánk szolgálattételre berendelt dr. SZÉMÁN István kanonok a viszonyok alakulása következtében nem foglalta el helyét.

Végül megrendítő fogyatéka is esett ez évben Könyvtárunk tisztviselői állományának: kedves, fiatal társunkat, dr. MÁNYIK Pál segédőrt gyilkos kór ragadta ki sorunkból, ahol becsvágygal és hozzáértéssel látott hozzá, hogy a közműveltség ügyét szolgálja. A Gondviselés másként határozott . . .

Az évi forgalomnak és gyarapodásnak számszerint való kimutatását az alábbiakban foglaljuk össze.

Az elintézett hivatalos ügyek száma 710 volt, a nyilvános olvasóterem látogatására jogosító jegy kiadatott 2671 drb.

A) *A Könyvtár használata: a)* A Könyvtár helyiségében:

1. A Nyomtatványi osztályban 19.683 egyén használt 69.430 drb-ot. A háborús gyűjtemény anyagából 12 egyén használt 150 kötet könyvet. A proletárdiktatura anyagából helybeli használat nem volt.

2. A Hirlaptárban 3011 egyén használt 4274 kötetet.

3. A Kézirattárban 132 egyén használt 408 kéziratot, 441 irodalmi levelet, 19 zenei levelet, 237 irodalmi analektát és 13 kötet kézirati katalogust.

4. A Levéltárban 213 kutató 27.002 drb oklevelet és iratot használt.

b) *A Könyvtáron kívül.* 1. A nyomtatványi osztályból 4013 egyén 6074 művet vett kölcsön. A háborús gyűjtemény anyagából 10 térítvé-

nyen kikölcsönöztünk 25 kötetet. A proletárdiktatura anyagából nem adtunk ki házon kívüli használatra.

2. A hirlaptárból 85 egyén 157 kötet hirlapot kölcsönzött ki.

3. A kézírattárból 12 térítvényen 19 drb kéziratot és 18 drb irodalmi levelet kölcsönöztünk ki.

4. A levéltárból 39 egyén 8897 drb iratot vett ki.

B) *Kötésre* a nyomtatványi osztályból 1230 mű 2635 kötetét adtuk ki, a hirlaptárból 469 hirlapot. Kötésre a nyomtatványi osztály 65.239 koronát, a hirlaptár 26.223·10 koronát fordított.

Az ősnymtatványok kötésének kijavítására házi könyvkötészetünkre 33.617— korona felszerelési költséget, munkadíjra és anyagra 11.390·45 koronát, összesen 45.007·45 koronát fordítottunk. Kijavított 541 ősnymtatvány kötése. A többi osztályból nem adtunk ki kötésre darabokat.

C) *Vásárlásra fordítottunk.* 1. A nyomtatványi osztályban 55.205·28 koronát, 775·80 német márkát és 725 lengyel márkát.

A háborús gyűjtemény 1264 koronát és 2378·50 márkát, a proletárgyűjtemény 1150 osztrák koronát és 88 magyar koronát, a hirlaptár 1893·92 koronát, a kézírattár 9937 koronát és 223·70 márkát, a levéltár 26.180 koronát fordított vásárlásokra.

D) *Gyarapodás.* 1. A Nyomtatványi osztály *a)* kötelespéldány 3953 darabbal, *b)* vétel útján 1719 drb-bal, *c)* ajándék útján 1479 drb-bal, *d)* áttétel útján 23 drb-bal, *e)* csere útján 14 darabbal, összesen 7188 darabbal és kötelespéldányként küldött 9833 drb apró nyomtatvánnyal gyarapodott.

Az ezen osztályhoz tartozó háborús és proletárgyűjtemény *a)* vétel útján 1335 drb-bal, *b)* ajándék útján 1217 drb-bal, *c)* csere útján 647 drb-bal, *d)* kötelespéldány útján 109 drb-bal gyarapodott.

2. A Hirlaptár *a)* kötelespéldány útján 32.172 számmal, *b)* vétel útján 23 kötetel és 8 számmal, *c)* ajándék útján 75 kötetel és 21 számmal, *d)* áttétel útján 14 kötetel, *e)* csere útján 1 kötetel, *f)* utólagos naplózás útján 57 kötetel gyarapodott.

3. A Kézírattár *a)* vétel útján 287 drb-bal, *b)* ajándék útján 69 drb-bal, *c)* áttétel útján 7 drb-bal, *d)* hagyaték útján 2 csomag irattal gyarapodott.

4. A levéltár *a)* vétel útján 1036 drb és 3 köteg irattal, *b)* ajándék útján 248 drb és 2 csomag irattal, *c)* áttétel útján 57 drb és 6 csomag irattal, *d)* letét útján 2 drb irattal gyarapodott.

A családi letétek közül kiegészítést nyert az IBRÁNYI, TIHANYI és RÖTHH családok régebben elhelyezett levéltára. Új levéltár — Fajsi ÁNYOS családé.

Az ország területéről való könyvkivitel szabályozó miniszteri rendelet értelmében a Könyvtár tisztviselői ez évben 1070 esetben tartottak szakértői szemlét.